Remissvar över SOU 2026:16 Försvarsexportinitiativ

Datum: 5 juni 2026
Diarienummer: Fö2026/00487
Till: Försvarsdepartementet
Från: Västsvenska Handelskammaren

Bakgrund och utgångspunkter

Västsverige har en stark position inom svensk försvars- och säkerhetsindustri. Regionen rymmer världsledande företag och innovationsmiljöer. Regionen kännetecknas också av stark samverkan mellan industri, akademi och offentliga aktörer. Detta gör Västsverige till en viktig del av Sveriges försvarsindustriella och teknologiska konkurrenskraft.

Västsvenska Handelskammaren representerar ett brett näringsliv i Västsverige, inklusive företag inom försvars- och säkerhetssektorn – från teknikintensiva startups till etablerade industriföretag. För våra medlemsföretag är export en förutsättning för att kunna växa, utveckla avancerad teknik och bidra till Sveriges och Europas försvarsförmåga.

Sammanfattning

Västsvenska Handelskammaren tillstyrker huvudinriktningen i betänkandet att stärka Sveriges försvarsexport genom ett mer samlat och offensivt statligt agerande.

Vi anser dock att:

- företagens perspektiv, särskilt små och medelstora företags, behöver ges större tyngd i utformningen av exportfrämjande insatser
- exportstödet behöver organiseras genom en mer sammanhållen, tydlig och tillgänglig struktur
- små och medelstora företag behöver erbjudas en samlad och tydlig ingång till exportstödssystemet, med en klar ansvarsfördelning och samordning mellan Business Sweden, FMV och andra berörda aktörer
- nationella satsningarna bör i högre grad ta tillvara regionala kluster, lärosäten och handelskammare för att stärka kunskapsspridning, innovation och företagens tillgång till stöd
- exportfinansieringen behöver stärkas för att säkerställa svensk konkurrenskraft på internationella marknader
- genomförandet av försvarsexportinitiativet måste vara affärsnära, operativt och anpassat till företagens behov
- små och medelstora företags samt startups behov behöver genomsyra utformningen av exportstödet och de exportfrämjande insatserna

Övergripande synpunkter

Västsvenska Handelskammaren delar utredningens syn att den svenska försvarsindustrin inte enbart utgör en industriell tillgång utan också en strategisk resurs för Sveriges och Natos samlade försvars- och säkerhetsförmåga. Möjligheterna för svenska företag att utveckla, producera och exportera försvarsmateriel bör därför även ses som en del av Sveriges långsiktiga säkerhetspolitiska handlingsförmåga.

För svenska försvarsföretag är export en förutsättning för att upprätthålla kompetens, innovation och produktionskapacitet. En konkurrenskraftig export bidrar därmed inte bara till tillväxt och sysselsättning utan också till att stärka Sveriges teknologiska och försvarsindustriella förmåga.

Västsvenska Handelskammaren delar därför utredningens bedömning att statens arbete med att främja och stödja försvarsexport behöver stärkas.

Ett försvarsexportinitiativ

Ett svenskt försvarsexportinitiativ

Västsvenska Handelskammaren tillstyrker förslaget att etablera ett samlat försvarsexportinitiativ.

Vi delar bedömningen att ett mer samlat och strategiskt statligt agerande är nödvändigt mot bakgrund av den ökade internationella efterfrågan och den förändrade säkerhetspolitiska situationen.

En tydlig struktur

Strategisk inriktning och styrning

Vi tillstyrker förslaget om en tydligare strategisk inriktning för statens arbete med försvarsexport.

Det är positivt att förutsägbarheten ökar, men vi vill betona att styrningen måste vara tydlig även ur ett företagsperspektiv. Företag behöver kunna förstå prioriteringar och inriktning för att planera sina satsningar.

Samordning och långsiktighet

Team Sweden Defence & Security

Vi tillstyrker förslaget att etablera Team Sweden Defence & Security.

Det är dock avgörande att strukturen utformas så att den blir operativt tillgänglig för företagen. Vi ser behov av:

- en tydlig ingång för företag i systemet
- konkret stöd i affärsprocesser samt tydlighet kring ansvar, processer och förväntade handläggningstider
- nära samverkan mellan statliga aktörer och näringslivet.

Näringslivets medverkan bör vara en integrerad del av strukturen. Ett långsiktigt och effektivt främjandearbete förutsätter formaliserade former för dialog och samverkan mellan staten och företagen. Det är särskilt viktigt att små och medelstora företag ges möjlighet att bidra och ta del av systemets insatser.

Business Swedens roll

Vi tillstyrker att Business Swedens uppdrag stärks inom försvarsområdet.

Vi vill särskilt framhålla behovet av riktade insatser till små och medelstora företag, inklusive stöd vid etablering på internationella marknader.

Små och medelstora företag samt startups

Västsvenska Handelskammaren vill särskilt betona betydelsen av små och medelstora företag samt startups inom försvars- och säkerhetssektorn. Det är också bland dagens små och medelstora företag som framtidens ledande försvars- och säkerhetsföretag växer fram.

Många av de teknologier som är viktiga för framtidens försvarsförmåga utvecklas i mindre företag. Dessa företag spelar en central roll för utvecklingen av ny teknik genom sin innovationsförmåga och specialiserade kompetens. Förutsättningarna för dessa företag att utvecklas internationellt är därför viktiga för Sveriges försörjningstrygghet och långsiktiga konkurrenskraft. Ett väl utformat exportfrämjande bör därför skapa förutsättningar för att även mindre företag och företagskonsortier kan delta i internationella affärer och samarbeten.

Försvarsindustrins konkurrenskraft bygger inte enbart på ett fåtal större företag utan på omfattande regionala innovations- och leverantörsekosystem. Statens arbete med försvarsexport bör därför även bidra till att stärka innovationsmiljöer som utgör en central del av den svenska försvarsindustriella förmågan.

Företagens behov varierar beroende på storlek, mognadsgrad och marknadsposition. Statens stöd bör därför vara flexibelt och utformas utifrån olika företags förutsättningar snarare än enligt en standardiserad modell. För mindre företag är det särskilt viktigt med en tydlig ingång till stödsystemet. Många mindre företag har begränsade resurser för internationell marknadsbearbetning och är därför beroende av att de statliga främjandeaktörerna uppträder samordnat och erbjuder tydliga kontaktvägar genom hela exportprocessen.

Försvarsmarknadens långa ledtider, omfattande krav på certifiering och säkerhet samt höga trösklar till internationella affärer innebär särskilda utmaningar för mindre företag. Ett stärkt statligt främjande bör därför utformas så att även dessa företag kan bidra till och dra nytta av Sveriges växande försvarsindustriella samarbeten.

Små och medelstora företags behov bör integreras i utformningen av Team Sweden Defence & Security, Business Swedens erbjudanden, exportstödet och exportfinansieringen.

En affärsnära och offensiv inriktning

Västsvenska Handelskammaren tillstyrker inriktningen mot ett mer affärsnära arbetssätt.

För att detta ska få effekt krävs:

- ökad närvaro på prioriterade exportmarknader
- stöd i konkreta affärssituationer
- tät dialog mellan stat och företag
- att regionala kluster och handelskammare strukturerat bör ingå i Team Sweden Defence & Security, för att samla kunskap och effektivt nå ut till företag.

Ett affärsnära arbetssätt är särskilt viktigt för att mindre företag ska kunna omsätta teknisk innovation till internationella affärer.

Största möjliga utväxling av resursbasen

Vi delar bedömningen att kompetens och resurser behöver stärkas.

Vi vill särskilt lyfta behovet av:

- stärkt kompetensförsörjning inom teknikområden
- bättre koppling mellan forskning, utbildning och näringsliv
- stöd till innovationsmiljöer och nya teknologier

Detta är avgörande för långsiktig konkurrenskraft. Särskilt viktigt är att ta tillvara den kompetens, forskning och innovationskraft som finns i Sveriges regionala industri- och teknikkluster. Dessa miljöer spelar en central roll för utvecklingen av framtidens försvars- och säkerhetsteknologier.

Stärkt exportfinansiering

Västsvenska Handelskammaren tillstyrker förslaget att stärka exportfinansieringen.

Vi vill understryka att tillgång till konkurrenskraftiga finansieringslösningar ofta är avgörande i internationella affärer.

Det är viktigt att:

- finansieringslösningarna är konkurrenskraftiga internationellt
- systemen är förutsägbara
- även små och medelstora företag kan ta del av dem genom stärkt rådgivning och ökad samordning mellan berörda myndigheter och främjandeaktörer. I praktiken innebär det att FMV, SEK, EKN samt Business Sweden ska ha gemensamma erbjudanden.

Övriga synpunkter

Regelverk och processer

Vi vill betona vikten av att exportkontrollsystemet är förutsägbart, transparent och effektivt.

Korta ledtider och tydliga processer är viktiga för företagens konkurrenskraft.

Avslutning

Västsvenska Handelskammaren ser positivt på ambitionen att stärka Sveriges försvarsexport. För att reformerna ska få fullt genomslag krävs ett tydligt fokus på företagens behov och ett genomförande som är operativt och affärsnära. Vi betonar därför vikten av att de statliga insatserna kopplas till regionala aktörer. En sådan koppling är avgörande för att nå ut till små och medelstora företag i hela landet.

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget, Sveriges medlemskap i Nato och den snabbt växande internationella efterfrågan på försvarsmateriel bör regeringen skyndsamt omsätta utredningens förslag i praktisk styrning, organisation och resurssättning.

Vi står gärna till förfogande för fortsatt dialog.

Kontakt

Christina Heikel, biträdande näringspolitisk chef, christina.heikel@vasthk.se

Jesper Öhrn, chef internationell handel och affärsutveckling, jesper.öhrn@vasthk.se